

Az IBM Academic Initiative Hungary egyetemközi projekt

Az 1990-es választásokat követően, az IBM Magyarország bejelentette, hogy az IBM cég „Eastern European Academic Initiative” (Kelet-európai Akadémiai kezdeményezés) elnevezéssel programot indít Magyarország (valamint Varsó, Drezda, Prága) egyetemeinek, a tudományos-oktatási szféra támogatására, IBM ES 3090 típusú gépek szállításával.

A program legfontosabb célkitűzései a következők voltak: On-line számítógépes szolgáltatások nyújtása a kutatók részére a partner egyetemeken; számítógépes háttér biztosítása a nagy számításigényű, kutatási és oktatási projekteknek; hozzáférhetővé tenni olyan hardver és szoftver eszközöket, amelyek más úton nem érhetők el.

1990 őszén a Művelődési és Közoktatási Minisztérium közreműködésével és költségvetési támogatásával a budapesti egyetemek (BKE, BME, ELTE) és az IBM közötti Együttműködési Szerződés megkötésére került sor. A gép átadását követő évben a szegedi József Attila Tudományegyetem is csatlakozott a szerződéshez.

A projekt elindítását technikai oldalról a budapesti egyetemek 1989-1990 között megvalósult hálózatfejlesztései tették lehetővé. (BKENET, ELTENET, és az Egyetemközi FDDI gyűrű 1989-ben) Ezek a fejlesztések az IBM megkeresésétől függetlenül – azt megelőzően – zajlottak.

Jelentős szerepe volt *Darubázi Lászlónak*, (ELTE), aki a tárgyalások során véglegesítette a beérkező eszközök összetételét. Sok technikai segítséget kaptunk a Bécsi Egyetem szakembereitől, többek között *Ervin Halperntől*. Az IBM Eastern Europe képviselőjében *Hans Van Berkeltől*, a projekt működtetéséhez kaptunk sok hasznos tanácsot.

Az IBM ES 3090-170J a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Kinizsi utcai géptermben kapott helyet. A Számítástechnikai Központon belül létrehozott IBM Competence and Development Center alkotta a gép szakmai környezetét. Az ELTE és a BME néhány szakembere is tagja volt e központnak a BKE szakemberein kívül.

Az ünnepélyes avatásra 1991. szeptember 27-én került sor, amelyen részt vett (a három egyetem rektorán és más fontos vendég mellett) *Dilip Chandra* úr, az IBM kelet-európai igazgatója. A szalagot *Bod Péter Ákos* ipari és kereskedelmi miniszter, az egyetem korábbi hallgatója vágta át. 1991. október 22-én, a Budapesten tartózkodó Teller Ede meglátogatta a Központot. A vendégkönyvbe az alábbi bejegyzést tette:

„Gratulálok a 20 Megaflopsz –hoz. Én a doktori munkámat egy 1 flow gépen (nem IBM) írtam. Sok-sok szerencsét és hasznos flopsz-ot kíván ∞ hálával Teller Ede”

A projektet irányító Steering Committee tagjai a résztvevő egyetemek képviselőjében Quittner Pál (BKE), Milcsák János (BME), Telbisz Ferenc (ELTE), Scherer Ferenc (JATE) voltak. Itt jegyezzük meg, hogy néhány kutatási és oktatási projekt erejéig a Kossuth Lajos Tudományegyetem (Debrecen), a gödöllői Agrártudományi Egyetem és a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola oktatói is dolgoztak a központi gépen.

A három egyetem a szuperszámítógéppel együtt egyetemenként 20-20 képernyős terminált és 10-10 Tokem-Ring hálózatba kötött PS/2-es számítógépet kapott. Ez utóbbiak önálló személyi számítógépként is használhatók.

A felhasználók számára elérhető fontosabb alkalmazási (felhasználói) programok között megemlíjtük a SAS és SPSS statisztikai programcsomagot, a CERNLIB

matematikai programkönyvtárat, az SQL/DL, DB2, QMF adatbázis szoftvereket és a TCP/IP hálózatkezelő programot.

1993-ban a felhasználók száma és intézményi megoszlása az alábbiak szerinti volt:

Intézmény	hallgató	kutató	szoftver specialista	összesen
BKE	654	82	74	810
ELTE	100	190	14	304
JATE		40	9	49
BME	43	77	4	124
KLTE	2			2
GATE		13		13
KKMF		13		13

1993-ban a prágai, drezdai, varsói és budapesti Academic Initiative központok részvételével konferencia volt Bécsben, amelyen a kutatók és szakembere beszámoltak az elért eredményekről. A magyar egyetemek huszonnyolc tudományos publikációról, tizenhét olyan oktatási anyagról számoltak be, amelyek az IMB 3090 gép használatához kötődtek. Ezen kívül négy megjelent szakkönyv szerepelt az eredménylistán. Az egyetemenkénti megoszlás szerint:

	BKE	BME	ELTE	JATE	Egyéb	Összesen
Kutatási témák	4	6	14	4	-	28
Oktatási anyagok	8	1	2	3	3	17
Könyvek	4	3			1	4

A projekt második szakaszáról (1994-1997) ilyen jellegű statisztika nem készült.

A bécsiben tartott konferencia tanúsága szerint a magyar AI volt a legsikeresebb kelet európai kezdeményezés, az egyetemi kutatók támogatása és a hallgatók képzése területén. Az Academic Initiative Hungary projekt 1997-ben fejeződött be.

Lásd még:

Project Report 1991-1993 The first two years of the IBM Academic Initiative in Hungary (Edited by János Csépai, Pál Quittner) Aula Könyvkiadó kft 1993. BCE Központi Könyvtár C59311